

KUTATÓKÖZÖSSÉGBEN TANULÓ HALLGATÓK KAPCSOLATHÁLÓZATA ÉS INTERAKCIÓS HÁLÓZATAI KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

Molnár Pál

*ELTE TTK, Természettudományi Kommunikáció és UNESCO Multimédiapedagógia
Központ, KRE Keleti Nyelvek és Kultúrák Intézete*

Kulcsszavak: kapcsolatháló-elemzés; vizsgálódó közösség; kutatás alapú tanulás

A kutatás célja, hogy feltárja a vizsgálódó közösség (Garrison, Anderson és Archer, 2000) tagjaként felfedező jellegű tanulási folyamatban részt vevő egyetemi hallgatók (BA, N=46) kapcsolathálózata és interakciós kapcsolata közötti összefüggéseket.

Az ilyen jellegű tanulási folyamatra jellemző, hogy a tanulók az oktató által kitűzött célok és megadott vagy szabadon választott tematika mentén folytatnak projektjellegű kutatásokat. Különböző módon, együttműködve haladnak a vállalt témakörök feldolgozásával, produktumokat hoznak létre, különböző helyzetekben ismertetik egymással eredményeiket, többnyire mentorálva, segítő környezetben.

Jelen vizsgálat arra keresi a választ, hogy a hallgatók online ismeretségi, segítői és együttműködési hálózat segítségével vizsgálható kapcsolatrendszere milyen mértékben befolyásolja a köztük kialakuló interakciókat, melyeket zárt online kutatói környezetben történő kommunikációjuk és a kurzusinformációs környezetben tett tetszésnyilvánításai által jellemeztem. Atkin (1977) szerint az emberek közötti kapcsolatrendszer meghatározza a köztük zajló kommunikációt, a kapcsolatrendszer egyfajta útrendszernek tekinthető. Feltételeztem, hogy hasonló jelenség figyelhető meg a vizsgálódó közösségben is.

A hálózatok összehasonlítása a köztük lévő korreláció vizsgálatát jelenti a hálózati mátrixok korrelációelemzése által. Mivel azonban a hagyományos statisztikai szoftvereket (pl. SPSS) nem mátrixok közötti korrelációs számításra fejlesztették ki, az elemzéseimhez nem használhatók. A vizsgálathoz speciális, a hálózati kapcsolatok eloszlását figyelembe vevő statisztikai modellekre van szükség. Jelen vizsgálatban az egyik ilyen módszert, a QAP (Quadratic Assignment Procedure) korrelációs eljárást alkalmaztam (Hubert, 1987; Krackhardt, 1987), a hálózatelemző szoftver pedig a UCINET (Borgatti, Freeman és Everett, 2006) volt.

Az eredmények nem igazolták a feltételezéseket, azonban ennek számos oka lehet. Egyrészt az oktató a beszélgetések irányításával elérheti, hogy ne a hallgatók kapcsolathálózata legyen az interakciók meghatározó mintázata, hiszen a tanulók között kialakuló kapcsolatrendszerre többek között jellemző a preferált csatlakozás (pl. ügyesebb, erősebb, gazdagabb tanulókhöz), az alcsoportok (klikkek) létrejötte, valamint a központi és a perifériális elhelyezkedés, melyek előnytelenül befolyásolhatják a különböző képességű tanulók részvételét a tudásalkotó folyamatokban. Másrészt mérés technikai problémák is lehetnek a háttérben.

A tanulók kapcsolati rendszerének és interakciós mintázatának ismerete (elemzése és értelmezése) azonban alapvető fontosságú olyan tanulási megoldásoknál, ahol a tanulók vizsgálódó közösségben, kutatás alapú, tudásépítő interakciókban vesznek részt. Mindezek miatt további vizsgálatokra van szükség ahhoz, hogy tudjuk, milyen tényezők befolyásolják a termékeny interakciós kapcsolatok kialakulását és gazdagodását a vizsgálódó tanulási helyzetekben.